

Detská chirurgia v Banskej Bystrici

Od počiatku po súčasnosť

Ak chceme písať o minulosti detskej chirurgie, nesmieme zabudnúť poďakovať všeobecným chirurgom a chirurgom-špecialistom, z ktorých sme vzišli aj my a s ktorými nás spája nielen minulosť, ale aj súčasnosť detskej chirurgie v Banskej Bystrici.

História banskobystrickej chirurgie siaha niekoľko storočí dozadu, no začal by som až rokom 1961, kedy vtedajší primár Petelen zriadil samostatný ordinariát detskej chirurgie a jeho vedením poveril MUDr. Jána Záhora, CSc.

Počas 28 rokov vedenia primára Záhora sa na detskej chirurgii vystriedalo množstvo chirurgov, no väčšina z nich len na krátku dobu. Až MUDr. Vilma Koášová – Rišová sa detskej chirurgii začala venovať natoľko, že získala

atestáciu z detskej chirurgie, a hoci v roku 1989 z Banskej Bystrice odišla do neďalekého Zvolena, detskej chirurgii sa venuje dodnes.

Po odchode primára Záhora do dôchodku pokračoval od 1. januára 1989 vo funkcii ordinára detskej chirurgie **primár MUDr. Jozef Kočajda**.

Primár Kočajda bol pôvodne všeobecný chirurg, ktorý svoju prax začínal v nemocnici v Gelnici. Jeho učiteľmi a kolegami boli nesmierne významné osobnosti chirurgie, ako **napríklad primár Milan Režucha** či v súčasnosti emeritný prednosta III. Chirurgickej kliniky FN na Motole **prof. MUDr. Pavel Pafko, Dr. Sc.**

Pred nástupom do Banskej Bystrice pracoval primár Kočajda

ako primár chirurgického oddelenia v Banskej Štiavnici, kde zaviedol množstvo nových operačných výkonov, napríklad operácie zlomenín krčku stehennej kosti a AO osteosyntézu. V roku 1982 prišiel pracovať do Banskej Bystrice najskôr na oddelenie traumatologickej chirurgie a od roku 1987 na chirurgickú kliniku. Tu sa jeho chirurgické kroky začali postupne upriamovať okrem dospelých aj na detských pacientov. Po absolvovaní viac ako ročnej praxe na detskej chirurgii v Bratislave a po získaní špecializácie v detskej chirurgii sa telom aj dušou oddal detskej chirurgii, pričom uplatnil svoj široký chirurgický rozhľad a bohaté skúsenosti z predchádzajúcich pracovísk.

Po jeho nástupe na pozíciu ordinára dostala detská chirurgia v Banskej Bystrici ucelenejšiu

podobu. Primár Kočajda presadil, aby boli detskí chirurgickí pacienti operovaní lekármi, ktorí sa špecializovali na detskú chirurgiu. Zaviedol 24-hodinovú prísľužbu detského chirurga, ktorú mnohé roky ako jediný atestovaný detský chirurg vykonával on sám. Dovtedy boli pacienti s vrodenými vývojovými chybami operovaní v službách všeobecnými chirurgmi. Od roku 1989 tvorili detskú chirurgiu traja chirurgovia. Okrem primára Kočajdu to boli **MUDr. Július Kvas**, ktorého po jeho odchode v roku 1995 nahradil **MUDr. Ján Novotný**, a **MUDr. Libor Kováč**, ktorý sa detskej chirurgii venoval do roku 1996, kedy prešiel pracovať na onkochirurgiu a na jeho miesto nastúpil **MUDr. Roman Koreň**. Táto trojica chirurgov, primár MUDr. Kočajda, MUDr. Novotný a MUDr. Koreň, spolu s vrchnou sestrou Mgr. Ľudmilou Oravkinovou vytvorili pevný základ pre rozvoj banskobystričky detskej chirurgie.

MUDr. Ján Novotný - zástupca prednostu kliniky

Pod vedením primára Kočajdu sa v Banskej Bystrici začali postupne vykonávať mnohé nové chirurgické operácie detských pacientov. Spomenul by som vykonávanie Ravitchovej operácie deformít hrudníka, ale aj operácie vrodených vývojových malformácií anorekta metódou PSARP, ktorú sa bol primár Kočajda učiť u profesora Škábu. Nemenej významné boli aj ope-

rácie agenézy bránice, kedy bola v roku 2001 prvýkrát vykonaná náhrada bránice sieťou a následne v spolupráci s plastickým chirurgom rekonštrukcia bránice svalovým lalokom s m. latissimus dorsi a serratus anterior. Primár Kočajda sa nebránil ani novým, moderným postupom. Vďaka jeho prístupu a neutíchnúcej snahe o rozširovanie spektra výkonov v Banskej Bystrici ako jedni z prvých začali vďaka skúsenostiam a spolupráci so všeobecnou chirurgiou vykonávať laparoskopické operácie.

Prvá laparoskopická operácia detského pacienta bola v Banskej Bystrici vykonaná v apríli 1996. Išlo o laparoskopickú cholecystektómiu u 12-ročnej pacientky. O rok neskôr, v roku 1997, sa laparoskopicky začali vykonávať aj apendektómie, splenektómie a tiež laparoskopické fundoplikácie s hiatoplastikami. Výsledkom intenzívnej práce a tiež jej ocenením bolo 5. mája 1998 získanie súhlasu MZ na zriadenie primariátu detskej chirurgie s oficiálnym otvorením oddelenia 26. mája 1998. V tom čase bola detská chirurgia stále súčasťou II. Chirurgickej kliniky SZU v Banskej Bystrici a venovala sa kompletnej detskej brušnej chirurgii, detskej onkochirurgii, hrudnej chirurgii a liečbe vrodených vývojových chýb.

Významným medzníkom v histórii detskej chirurgie v Banskej Bystrici bolo zriadenie DFNSP v Banskej Bystrici, a to 28. decembra 2004. Od tohto dňa, kedy detská chirurgia opustila chirurgickú kliniku a stala sa samostatným oddelením, pribudli k pôvodne len chirurgickým detským pacientom aj detskí urologickí, ortopedickí, gynekologickí, traumatologickí, neurochirurgickí a detskí plastickí pacienti. Po tom, čo sa oddelenie detskej chirurgie presťahovalo do priestorov

detskej fakultnej nemocnice, sa zvýšil aj počet lekárov. Do tímu detskej chirurgie sa pridali detská urologička **MUDr. Elena Dobříková** a primár **MUDr. Milan Švec**, detskí gynekológovia **MUDr. Ivan Belan** a neskôr **MUDr. Ľubica Olajcová**, detskí ortopédi **MUDr. Pavol Janek**, **MUDr. Pavel Legiň** a prechodne **MUDr. Vladimír Kubinec**, plastickí chirurgovia primár **Ján Lehoccký** a **MUDr. Silvia Valentová-Strenáčiková**, externe aj viacerí neurochirurgovia a traumatológovia. Po presťahovaní detskej chirurgie sa vytvoril a stal sa našou súčasťou aj operačný tím sestier-inštrumentárok, sanitárov atď. Manažérkou dennej zmeny operačných sál sa stala a je aj v súčasnosti **Mgr. Jana Pokošová**.

1. januára 2007 odovzdal primár Kočajda svoje žezlo jednému zo svojich chirurgických synov, **MUDr. Jánovi Novotnému**. Primár Ján Novotný bol absolventom Lekárskej fakulty UK v Hradci Králové a krátko po promócii v roku 1995 nastúpil na Chirurgickú kliniku FNŠP FDR v Banskej Bystrici, kde sa od začiatku venoval po boku primára Kočajdu detskej chirurgii. Aj on pokračoval v ceste vytýčenej primárom Kočajdom. Postupne navýšil počet chirurgov a tiež chirurgičiek (**MUDr. Martin Michalisko**, **MUDr. Petra Hromádková**, **MUDr. Andrea Sihelská**).

Hoci nie natrvalo, ale určite na ošoh detskej chirurgie prišli do Banskej Bystrice aj dvaja atestovaní detskí chirurgovia z Bratislavy – v roku 2009 **MUDr. Erich Murár** a v roku 2010 **MUDr. Pavol Omaník**. Obaja sa po krátkej dobe plne začlenili do kolektívu a zatiaľ čo MUDr. Murár postupne rozvíjal detskú traumatológiu, MUDr. Omaník sa uprial na hrudnú chirurgiu. V tejto dobe bol zriadený aj detský chirurgický urgent, ktorý bol zabezpe-

čený jedným službukonajúcim detským chirurgom a druhým lekárom na príslužbe.

Pod vedením primára Novotného sa aj naďalej zvyšovala úroveň detskej chirurgie v Banskej Bystrici. Dôkazom bolo aj rozšírenie spektra laparoskopických operácií. Primár Novotný spolu s MUDr. Koreňom a stále aj s primárom Kočajdom vykonali prvú laparoskopickú kardiomyotómiu a následne aj prvú laparoskopickú Duhamelovu operáciu pre Hirschsprungovu chorobu. Vďaka dobrým výsledkom sa banskobystrická detská chirurgia stala najskôr akreditovaným pracoviskom a **1. októbra 2011 získala štatút kliniky**. Za prednostu bol menovaný prof. **MUDr. Marián Vidiščák, PhD., FEBPS**, ktorý bol do tej doby (od roku 2007) prednostom Kliniky neonatálnej a detskej chirurgie SZU v Detskej fakultnej nemocnici v Bratislave, kde sa roky venoval chirurgickej liečbe anorektálnych ochorení a malformácií, ako aj detskej a novorodeneckej chirurgii. Ako vedúci Katedry detskej chirurgie SZU pokračoval vo výuke a príprave mladých chirurgov. Po príchode prof. Vidiščáka do Banskej Bystrice nastali na detskej chirurgii opäť personálne zmeny. V apríli 2012 opustil tento už zohratý tím MUDr. Pavol Omaník a o rok neskôr sa do Bratislavy vrátil aj MUDr. Erich Murár. Počas svojho pôsobenia v Banskej Bystrici odviedli títo lekári veľký kus kvalitnej práce nielen na operačnej sále, ale aj svojou pedagogickou a publikačnou činnosťou. V júli 2012 sa tím detských chirurgov rozšíril o troch absolventov – **MUDr. Andreja Sádovského, MUDr. Zuzanu Brnovú – Oršínovú a MUDr. Miroslava Kokavca**. O dva roky neskôr kolektív rozšírila **MUDr. Natália Petrášová**, ktorá neskôr prestúpila a dodnes pracuje na KDCH FN v Motole.

30. júna 2014 nastala zmena vo

vedení Kliniky detskej chirurgie SZU v Banskej Bystrici a z postu prednostu Kliniky detskej chirurgie SZU v Banskej Bystrici odstúpil prof. Vidiščák. Jeho miesto dňa **1. júla 2014** zaujala a dodnes kliniku vedie **MUDr. Roman Koreň**.

MUDr. Roman Koreň, PhD. - prednosta kliniky

MUDr. Roman Koreň bol absolventom Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine. V roku 1996 nastúpil na Chirurgickú kliniku v Banskej Bystrici, kde sa venoval detskej a miniinvazívnej chirurgii a tiež endoskopii.

Aj on sa snažil o rozvoj detskej chirurgie a jednotlivých chirurgických špecializácií. Pod jeho vedením **sa rozšírilo** spektrum **výkonov** vykonávaných **laparoskopicky** a posunula sa aj veková hranica takto operovaných pacientov (laparoskopicky, prípadne torakoskopicky sa operujú novorodenci už krátko po pôrode). Príchodom nových detských urológov – **MUDr. Jaroslava Moľčana**, ktorého neskôr nahradil **MUDr. Martin Jonáš**, sa začali vykonávať aj laparoskopické pyeloplastiky, nefrektómie a heminefektómie. V tomto období sa KDCH rozšírila aj o ďalšie dva chirurgické odbohy, a to detské očné lekárstvo pod vedením **MUDr. Janky Melocikovej** a detské ORL pod vedením **MUDr. Ivety Kráľinskej a MUDr. Janka Bilková**. K rozvoju výrazne prispel aj príchod tímu maxilofaciálnych chirurgov do FNsP

FDR pod vedením prednostu **MUDr. Adama Stebela**, ktorí poskytujú 24-hodinovú kompletnú starostlivosť aj o detských pacientov s vrodenými chybami, nádormi či úrazmi v ústnej a tvárovovo-čelustnej oblasti.

V súčasnosti KDCH v Banskej Bystrici pod vedením prednostu MUDr. Romana Koreňa, zástupcu prednostu MUDr. Jána Novotného a vrchnej sestry **Bc. Michaely Ránovej** disponuje 27 lôžkami, na ktorých poskytuje kompletnú zdravotnú starostlivosť v odbohoch detskej brušnej a hrudnej chirurgie, detskej onkochirurgie,

Bc. Michaela Ránová - vedúca sestra kliniky

detskej traumatológie a ortopédie, detskej urológie a detskej gynekológie. Zahŕňa aj hepatobiliárnu a transplantačnú chirurgiu, neurochirurgiu, maxilofaciálnu a plastickú chirurgiu, no aj ostatné chirurgicky orientované odbohy vrátane očného a ORL.

Za dobrým menom KDCH v Banskej Bystrici však nestoja len samotní detskí chirurgovia, ale aj sestry, zdravotníckí asistenti či sanitári, a je výsledkom dobrej spolupráce s detskými anesteziológmi a intenzivistami, detskými onkológmi, detskými rádiológmi, pediatriami, pediatrickými špecialistami a v neposlednom rade vďaka spolupráci s chirurgmi a špecialistami z Rooseveltovej nemocnice.